

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOWARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna številka 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino list. Za oglase in re-notice vseh vrst je po Din 2.50 od petih. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Osemletna šolska obveznost.

(Z ozirom na anketo „Narodne Prosvete“.)

Načrt novega šolskega zakona sicer obsega določbo o osemletni šolski obveznosti in o osemletni osnovni šoli, toda pričelo se je razpravljati o tej točki in tako politična kakor splošna javnost je že pričela izražati svoje pomisleke proti osemletni šolski obveznosti.

Seveda se ne da kar čez noč urediti tega vprašanja in preobrniti mišljenja ljudstva o tem, toda to naj ne bo povod, da si ne začrtamo v šolskem zakonu najvišjega cilja in ideala, ki ga imamo, posebno pa ne smemo vstavljati v šolski zakon določbo, ki bo vzela enemu delu naše države to, kar je ta del že imel in da bi se s tem v teh krajih šlo glede šolske obveznosti nazaj mesto naprej.

Največje težave in največje razlike so se pojavile v tem vprašanju že leta 1919., ko je bila od ministrstva prosvete sklicana prva oficijalna uradna državna anketa za sestavo načrta šolskega zakona v Beogradu tkzv. »Prosvetni odbor«.

Ta anketa je sama ugotovila neso- glasje v tem vprašanju in težkoče, a kljub temu je vstavila v čl. 3. načrta določbo, da traja obvezno šolanje osem let, z ozirom na krajevne razmere se bo pa posebej odredilo, koliko časa odpade na reden pouk v osnovni šoli.

Šolska obveznost je bila dosedaj v naši državi zelo različna, kakor so jo določali pokrajinski zakoni, ki so žalibog še vedno v veljavi.

V Sloveniji je že bila izvedena osemletna obveznost osnovne šole; v Dalmaciji je trajala obveznost 6 let, tako je bilo tudi v Istri; na Hrvaškem in v Slavoniji je bila petletna šolska obveznost vsakdanje šole; Bosna in Hercegovina in Srbija, je pa imela štiriletno šolsko dolžnost.

Dalmacija in Istra je imela poleg 6-letne obveznosti še 2-letno ponavljalno

šolo, Hrvatska in Slavonija 3-letno ponavljalno šolo, drugi kraji niso imeli ponavljalnih šol.

To so dejstva, s katerimi je treba računati, a vendar ne računati tako, da bi bilo to na škodo napredku in da bi bila to podlaga naši konservativnosti, ter bi hoteli ostati pri tem kar je in bi ne stremili za najvišjim, kar je mogoče.

Računati moramo s tem, da se zakon ne izdeluje za leto dni, temveč za desetletja.

Idealno bi bilo, da se osemletni obisk redne vsakdanje šole uvede takoj po vsem našem državnem teritoriju. Iz različnih, tudi iz ekonomskih razlogov glede učiteljstva in ustanavljanja šol, pa to ne bo mogoče doseči takoj, posebno v Bosni in Hercegovini in Srbiji ne, pač pa postopoma.

Nikakor pa se ne sme zaradi gore- njih dejstev znižati trajanje šolske obveznosti v krajih, v katerih je uvedena že sedaj osemletna in šestletna šolska obveznost.

Na vsak način mora šolski zakon predvidevati in določati osemletno šolsko obveznost, težkoče in upoštevanja vredne razloge je pa izgladiti s prehodnimi določbami, ki bi dovolile postopno ureditev tega vprašanja, upoštevajoč pri tem res nepremostljive težkoče, ki so sedaj v posameznih krajih, a se bodo lahko odpravile tekom let.

Za učiteljstvo in za našo organizacijo pa mora biti osemletna šolska obveznost izven vsake diskusije, ker če bomo nad izvedbo dvomili mi, kako bodo potem dvomili šele narodni poslanci, ki se bodo pri tem vedno ozirali nazaj — na svoje volilce. Interes prosvete in duha časa zahteva, da bo v tem oziru šolski zakon modern in bo pomenil korak naprej in ne nazaj. —k.

IVAN DIMNIK:

Ali pripadajo selitveni stroški za dobljeno službo po razpisu?

Ministarstvo Financija Kralj. SHS Gen. Dir. Drž. Računovodstva D. R. Br. 111.061 od 14. avg. 1921 god. u Beogradu.

Ministarstvu Prosvete — Odeljenje za Osn. Nast.

Povodom jednog konkretnog slučaja, to je Ministarstvo pišmom svojim O. N. Br. 31.078 od 3. ov. mes. molilo Direkciju za objašnjenje: da li učiteljice narodnih škola, premeštene stečajem po čl. 35. zakona o narodnim školama, imaju pravo naknade putnih i selitbenih troškova na osnovi čl. 33. pod b) Uredbe D. R. B. 96.000/20 Direkciji je čast dati ovaj odgovor:

Tačkom 33. pod b) Uredbe D. R. Br. 96000/20 jasno je određeno da na naknadu selitbenih troškova iz državne kase drž. službenici imaju pravo kad se premeštaju na osnovu konkursa (natečaja) službenih mesta. Stoji fakat, da se na konkurz za popunjavanje upražnjenih mesta zainteresovalica javljaju molbom, ali te molbe nemaju u svemu karakter onih molaba, što se u običnim prilikama, bez objavljenog konkurza, donese, a o kojima je reč u tač. 34. pod a) pomenute Uredbe.

Jer dok ove poslednje potiču jedino usled potrebe i želje dotičnog lica, dotle kod premeštaja na osnovu konkurza bitnu ulogu igra i državna, službena potreba da se odnosno upražnjeno mesto popuni.

Prema tome učiteljice, premeštene na osnovu konkurza, imaju nesumljivo pravu na naknadu putnih i selitbenih troškova.

Po naredbi Ministra Financija. Načelnik: Mil. L. Vasović s. r.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 določa v čl. 33. sledeče:

Do povračila selitvenih stroškov iz državne blagajne ima državni uslužbenec pravico:

- a) če je premeščen po službeni potrebi;
- b) če je premeščen z napredovanjem ali če je premeščen na podstavi konkurza (natečaja) za službeno mesto;

List je prav spretno urejevan, vsebuje različne oddelke, in sicer: prvi oddelek prinaša ministrske odredbe, drugi odloke. Poseben oddelek tvorijo osebne vesti, to so ukazi o vseh imenovanjih, napredovanjih, premeštivah, upokojitvah itd. Ob koncu je pridejan splošni oddelek z naslovom »Obaveštenja«, v katerem daje uredništvo razna oficijalna pojasnila o prosvetno upravnih zadevah in objavlja zadeve, ki se ne dajo opredeliti v sprednje oddelke, kakor od ministrstva priporočene knjige itd.

Do sedaj je izšlo devet številik.

Izmed odredb, ki jih prinaša »Osnovna Nastava« so pomembne:

Od državno upravnih: odredbe o likvidaciji vseh pokrajinskih prosvetnih oddelkov v državi in ustanovitvi prosvetnih oddelkov pri velikih županijah v vseh oblastih v državi; o prenosu nekaterih poslov ministrstva na velike župane; o organizaciji oddelkov za posamezne posle v ministrstvu prosvete od delka za osnovno nastavo in narodno prosvetovanje.

Važen je odlok ministrstva prosvete, s katerim ukazuje izdelavo načrtov vseh prosvetnih zakonov, ki jih podrobno našteva.

Enako pomemben je odlok, s katerim ukazuje predložitev pravil vseh kulturnih in prosvetnih društev ministrstvu, ker ima ministrstvo vrhovni nadzor nad vsemi prosvetno humanimi društvi v državi in je za to osnovan poseben od-

c) pri novih imenovanjih, ko prvič stopa v službo.

Čl. 34. pa pravi:

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima uslužbenec:

a) če je premeščen kazensko ali na prošnjo.

Dasi člen 33. uredbe jasno govori, da pripadajo selitveni stroški ob preselitvi na razpisano mesto, je vseeno nastal dvom, ako se ne smatra oddaja službe na podlagi razpisa kot premeštitev na lastno prošnjo in če se ne bi odrekla lahko v tem slučaju povrnitev selitvenih stroškov na podlagi čl. 34. uredbe.

Seveda mora biti že za vsakega lajka jasno, da ne bo naslednji člen iste uredbe razveljavljala člena pred njim, in da je že iz uredbe razvidno, da premeščanja na podlagi razpisa ni smatrati kot premeštitev na lastno prošnjo.

Prosvetno ministrstvo je oddalo to vprašanje na finančno ministrstvo, ki je po pooblastilu uredbe pravni in pooblaščen tolmač uredbe in minister financ je odločil z odlokom, ki ga zgoraj citiramo: da premeštitev na službeno mesto, oddano z razpisom, ni smatrati kot premeštitev na lastno prošnjo, ampak se je mesto popolnoma stalno iz državne potrebe ter zaradi tega pripadajo ob taki premeštitvi tudi selitveni stroški.

Do činovniškega zakona je bilo dobro. Tudi po uveljavljenju čin. zakona se je nekaj časa prakticiralo tako, kar naenkrat — skoro bi rekli, ko se je pričela era premeščanja »po neizogibni službeni potrebi« — pa se je obrnilo to pravno naziranje, sklicevaje se na toliko osvo- raženi člen 71. čin. zakona, zopet v slabo učiteljstvo.

In kaj določa čl. 71. čin. zakona? Sledeče: »Državni uslužbenici se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi.

Premeščenemu uslužbencu pripadajo stroški za potovanje in selitev.

Samo če se premeštijo uslužbenici po svoji prošnji ali če dva uslužbenca z odobritvijo pristojnega organa zamenjata svoja službena kraja, jim ne pripadajo stroški za potovanje in selitev.«

delek za narodno prosvetovanje v državi.

Od administrativnih odlokov so važni odloki o šolskih fondih in pravilih zanje, o knjižnicah za nadaljevalne šole in dotaciji zanje, predpisanih tabel za statistična poročila itd.

Nadzornike bodo zanimali predpisi za nadzorniška poročila, ki se dotičejo prav vseh šolskih in prosvetnih vprašanj in vsebujejo tudi predloge za odpravo nedostatkov in povzdigo prosvete.

Učiteljstvo bodo zanimali odloki o reaktiviranju, o predpisih za ureditev penzije in akontacije, o selitnih stroških pri upokojitvi s polnimi leti, o prošnjah za bolezenski dopust in postopku pri tem, o obveznem polaganju mature za vse one učitelje, ki nimajo mature itd.

Od šolskih zadev so važnejše: predpisi za izpite na meščanskih šolah; učni načrti za zabavišča in osnovne šole, ki jih ima prva številka v posebni prilogi, urniki itd.

Z »Osnovno Nastavo« smo prišli do prvih oficijalnih statistik osnovnega in meščanskega šolstva ter učiteljišč v državi

»Osnovna Nastava« pomenja znaten korak naprej k zbliznanju in enotnosti v prosveti ter tvori zategadelj važno podlago, ki vodi k državnemu edinstvu in ujedinjenju na prosvetnem polju ona tvori važno podlago za naše duhovno ujedinjenje.

IV. D.

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

„Osnovna Nastava“.

službeni list Ministrstva Prosvete odeljenja za osnovno nastavo i narodno prosvetovanje.

(Izlazi svakog 1., 10. i 20. u mesecu.)

Dobili smo poseben šolski uradni list za osnovne šole, katero zahtevo in željo je slovensko učiteljstvo že tolikokrat izrazilo. Ni to sicer lokalni uradni list, ampak je uradni list za celo državo, kar je tem pomembnejše, ker je to važno za unifikacijo osnovnega šolstva cele države.

S tem pa ni rečeno, če smo dobili »Osnovno Nastavo«, da ne bomo še vedno navezani na »Uradni list« za ljubljansko in mariborsko oblast glede lokalnih odlokov velikih županov in splošnih zadev, ki se objavljajo v njem in imajo stike s prosveto, absolutno potrebno je pa zasledovanje »Službenih Novin«, posebno kar se tiče uredb in zadev, ki imajo zveze s činovniškim zakonom in njega izvedbo ter drugih zadev, ki ne sodijo v »Osnovno Nastavo«, a so pomembni za nas.

»Osnovno Nastavo« je osnoval minister prosvete g. Sv. Pribičević že z odlokom od 11. decembra 1922. leta, a do realizacije je prišlo šele po iniciativnem delu načelnika za »O. N.« g. St. Markovića; tako se je realizirala ta

ideja šele z letom 1925. Urednik je listu na podlagi ministerijalnega odloka šef II. Nast. Ods. min. prosvete M. R. brenović.

List je uradno glasilo in imajo vse objave v njem službeni značaj, objavlja pa vse zadeve, ki se tičejo osnovnega šolstva in narodnega prosvetovanja, objasnjuje zakone z razpisi, uredbami, odloki itd. Obvezen je za vse osnovne in meščanske šole ter učiteljišča in se vzdržuje izključno iz teh sredstev. Izhaja v obsegu do treh tiskovnih pol in stane letno 150 Din.

Posebno sedaj, ko še nimamo šolskega zakona, je bil tak list nujna potreba in nam gladi pot ter odpira razgled po enotni administraciji in pripravljata enotni teren za uveljavljenje in izvedbo šolskega zakona, da se ta ne bo imel šele boriti z odstranitvijo tako različnega poslovanja, kakor smo ga imeli do sedaj.

Ker z ustanovitvijo službenega lista odpadejo vsi še posebni odloki ministrstva, bodo tako šolski voditelji in učitelji primorani točno in pazno slediti in se ravnati po objavljenih odlokih, upravitelji jih bodo morali prednašati in tolmačiti učiteljstvu pri konferencah, o čemer govori poseben odlok.

Za upravitelja odpade ekshibiranje odlokov, ki so prav v zadnjem času kar deževali. Pomeni pa ta način uprave tudi velik prihranek na materialu, času in osobju, ki je imelo do sedaj opravka s prepisovanjem in odpravo odlokov.

Nastal je zopet isti dvom, kakor leta 1921.: ali se smatra dodeljena služba potom razpisa dobljena na lastno prošnjo ali ne?

Po preudarku zadeve bi gornja odločba finančnega ministrstva morala veljati tudi za sedanji spor in je brez vsakega dvoma, da čl. 71. čin. zakona ne misli v al. 3. premeščanja po razpisu kot premeščanje na svojo prošnjo. Pripravljeni smo, da bi finančni minister, ki je po čl. 251. čin. zak. izvrševalec in tolmač čin. zakona razsodil sedaj zadevo prav tako, kakor jo je leta 1921., saj je v bistvu ista.

Uredba D. R. Br. 96.000/20 je še vedno v veljavi in je tudi čl. 71. čin. zakona ne ukinja. Čl. 71. čin. zak. predvideva selitvene stroške za nameščanja ob službeni potrebi in tu pride povrnitev selitvenih stroškov po čl. 33. a) in c) uredbe v poštev. Res je, da ne omenja čl. 71. selitve po razpisu, t. i. točko b) uredbe, a upoštevati je treba, da čin. zakon sploh ne govori nikjer o popolnjenju službenih mest po razpisu, ampak da za posamezne resore samo to možnost po čl. 61. čin. zakona.

V al. 3. čl. 71. čin. zakona pa so predvideni slučaj, ki jih navaja čl. 34. uredbe, torej tudi premestitev na lastno prošnjo, kakor je mišljena tam in kakor jo je tolmačilo ministrstvo financ z odlokom, ki ga navajamo na čelu.

Pa pogledimo v prakso:

Gibanje učiteljske omladine.

—uč 10. sestanek učiteljskega naradžaja v Mariboru je otvorila tovarišica Danica Štrekelj. Po pozdravu je dala besedo predavatelju g. upravitelju Pučeliku iz Krčevine. »O disciplini v šoli vam bom govoril, kakšna naj je in kako jo dosežemo. Ne bom govoril iz knjig, ampak iz lastne prakse.« Tako je začel g. predavatelj in po vodilnem stavku: Ljubši mi je značajan analfabet nego neznačajan omikanec, prešel k snovi sami. Ne da se ločiti, ali disciplina podpira pouk ali pouk podpira disciplino, dejstvo pa je, da pri vzgojnem pouku vlada vzorna disciplina, ki blagodejno vpliva na razvoj značajev. Foerster pravi v svoji knjigi: »Schule und Charakter«, da je prostovoljna, neprisiljena disciplina najboljša učitelja. Učitelja spoznaš po tem, kako hodijo učenci iz šole. Toda ta stavek je treba prav razumeti. Vzgledi: Učenci strumno korakajo iz šole. Učitelj morda celo udarja takt z dlanimi in šteje ena dve. Ne daj, da bi kdo trenil, gorje bi mu bilo. Vse tiho, svečano, prav po vojaško vse do oglja šolskega poslopja. Ali potem za oglom; kakor da bi izpustil zlodeje. Vse jim je na poti, ob vse se obregnejo, še svojemu učitelju ne prizane-sejo, morda celo osle kažejo za njim. Ali drugi slučaj. Vrata učilnice se odpro in kakor hudournik se vsujejo otroci iz šole. Kriče in drve, da se jim vse umika. In tretji slučaj: Učenci gredo iz šole — ne govore, a vendar ni onega absolutnega miru, nič vojaškega ni; na vratih pozdravijo, se živahno, a ne prekritičavo razhajajo — ta ali oni še pristopi k učitelju, ga vpraša še nekega pojasnila in z zadovoljnim obrazom odide. — In kako naj postopamo, da zavlada v razredu neprisiljena disciplina. Otrok nam sam kaže, kako. Predvsem hoče biti otrok zaposlen. Spoznavaj otroka, da veš kaj želi, kaj hoče, kakšen je, pa se usmeri po njem. Ne zahtevaj od njega, kar ni v skladu z njegovim jazom. Morda sede otroci kakor pribiti, ker si se razvpil nad njimi in jim zapretel z vsemi šolskimi šibami, ali kaj vre v njihovih glavnicah, ko tako mirno sede? Bojazljivji se boje vojaško strogega učitelja, nekateri se potuhnejo in se mu hlinijo, drugi ga sovražijo. Umetnost je pridobiti si otroke. Predpogoj je, spoznati jih po značaju, vrednosti in znanju. Na tem je graditi, zmožnosti je treba razvijati — reševati je treba človeka. Hvaležnost ne bode izostala; toda te ne bodete našli pri onih dobrih, izvrstnih miljenicah, našli jo boste temveč pri onih revčkah, s katerimi ste se potrudili, ki ste jih rešili, vzgojili v ljudi. In zopet je g. predavatelj navedel vzgled iz svoje prakse, preznačilni so, da bi jih izpustili: 1. Janezek, pohabljenček, se je priselil od drugega in vstopil v šolo. S knjigami pod pazduho in s klobučkom v roki prikravlja prvič nebogljenček v razred. Stopi k obešalu, steguje se in poskakuje, da bi klobuk obesil na klin, ki pa je bil previsoko. Knjige so mu padle na tla. Součenci so se smejali, krohotali in norčevali. Učitelj je bil v razredu, stopi k Janezku,

Novincu, ki vloži prošnjo za kako službeno mesto, se povrnejo selitveni stroški, ker se to nameščanje smatra za državno potrebo in se ne smatra to nameščanje izvršeno na lastno prošnjo.

Razpisujejo se le službena mesta, ki se morajo zaradi službene potrebe, in iz državnih interesov popolniti in oddati stalno. Razpiše službo država in z razpisom pozove kompetente, da vložijo prošnjo. Torej se nikakor ne more smatrati, da se ti uslužbenci premeste po svoji prošnji, kakor je to tolmačilo tudi finančno ministrstvo z gornjim odlokom.

V drugih resorih se popolnjujejo službena mesta brez razpisa, z odlokom in dobe premeščeni uslužbenci povrnjene selitvene stroške; tako bi ravno učiteljski stan ostal brez povrnitve selitvenih stroškov, če se bo tolmačil čl. 71. čin. zakona tako, kakor se izvaja v zadnjem času. Posledica tega postane lahko, da se učitelstvo sploh ne bo javljalo za razpisana mesta in da se učitelj, ki mu po vsej kvalifikaciji kako mesto pripade ter bi bilo v interesu službe, da ga dobi, ne more javiti za to mesto.

Na lastno prošnjo je vsekakor mišljena premeščanje, kjer se zamenja služba ali če se z osebno prošnjo povzroči premeščanje v kak določen kraj, brez razpisa.

Brez tožnika — ni sodnika in brez rekurza ne bo odločbe in bomo zaman čakali na jasnost v tem oziru!

mu pobere knjige, obesi klobuček na klin in ga pelje na prostor, obljubi mu, da bo niže zabil žebelj v zid, da bo lahko obešal klobuk. Učencem ni rekel nič, niti pogledal jih ni. Drugi dan ni bilo treba žeblija. Učenci so se potegovali, kdo bo Janezku pomagal, postal je njih ljubljenc. 2. Peterček je bil sila nemiren deček. Venomer in neprestano ga je bilo treba karati — postavljati iz klopi v kot — pa v klop in zopet v kot. Pa ga vpraša učitelj: Peter, kaj pa ti je, zakaj nisi miren? In Peter se odreže: Če sem pa tako zdrav. Ker je bil priden učenec, se je brez škode za napredek smel vsak lep dan nekaj časa prekucavati na dvorišču. V razredu je bil miren. 3. Na deželi so nekateri učenci radi poljskega dela oproščeni čez poletje. Ko se vrnejo v šolo, so seveda mnogo pozabili, a se marsičesa zlasti slabega naučili od fantov na vasi. Tak učenec je bil Lovrenc. Ker je bil velik, a je malo znal, so ga součenci dražili. Bil je hud in jih odganjal, nekega dne pa je v razredu potegnil nož iz žepa, ga odprl, se obrnil proti součencem, ki so ga dražili in jim zapretel: Krucifiks! zdaj pa udarim. Učitelj je bil v šoli. Pregleda položaj, zavpije: fantje, nevarnost preti, bežite! zavaha rokave, stopi k Lovrencu in reče: Zdaj se pa dajmo! Lovrencu omahne roka, se zgrudi v klop in se spusti v jok. Ko se je razjokal, ga pokliče učitelj k sebi, se prijateljsko razgovori z njim in mu vrne nož. — Lovrenc je danes ugleden vaščan, ni od tedaj nikdar več prijel za nož — in pravi, da zato ne, ker ni bil tedaj kaznovan. — In gosp. predavatelj je govoril nato o kazni, ne kaznuj nikdar, da človeka osramotiš, ne rabi psovka, ne dajaj imen, ki se lahko primejo človeka in se ga na njegovo žalost in jezo drže morda vse življenje. Govoril je dalje o učiteljevem prvem vstopu v šolo. Vsa vas govori o njem, vse je radovedno, vse čaka. Razgovori se z otroci, vprašaj po stvarih iz njihovih okolice, da bodo vsi znali odgovoriti. Otvarjaj debato, da zavlada živahnost — da porečejo doma, vsi smo govorili, vsi smo znali. Spoznaj, čigavi so in odkod, marsikaj boš lahko opravičil, česar ne more, kdor ne pozna razmer svojih otrok. — Bodi oprezen z domačimi nalogami, ne dajaj jih, ako jih ne misliš opravljati — in ne dajaj jih med tednom otrokom, ki veš, da jih ne morejo izvršiti: naj bodo proste, kdor hoče. Ne uči za nadzornika in ne boj se ga. Hospitiraj pri starejših tovariših in starejši pri mlajših, drug od drugega se učimo. Ne pričenjaj nikdar šolskega leta s čitanjem šolskega reda: Prepovedano je, dovoljeno je. — Šolski red se naj razvije sam po sebi med šolskim letom ob razumnem sodelovanju vseh učencev. Bodi v stalnem stiku z voditelji. Izobrazuj se vedno. Bodi pasiven, kjer govore izkušenejši in izobrazenejši in govori, kadar se zave-daš, da stvar razumeš. Ne se vrezati, madaž ostane. Glej na svojo zunanost, ne živi iz rok v usta, misli in pripravljaj se za več dni naprej — in pripravljaj se sam, ne pobiraj le iz knjig in ne prepisuj. Zavedaj se, da vzgojuješ nežno dete — zavedaj se, da si človek z napakami in pogreški. — Zanimanje za to preda-

vaje je bilo veliko. Hvaležni smo gosp. upravitelju Pučeliku, da se je med nami mudil skoraj dve uri, posebno pa se mu zahvaljujemo za njegova lepa, očetovska navodila. — Potočnik-Cernejč.

Kulturno gibanje.

—ko Ped. did. krožek v Mariboru je imel koncem februarja svoj redni občni zbor v risalnici meščanske šole v Kerkovi ulici. Predsednik krožka, g. srezki šolski nadzornik M. Senkovič pozdravi navzoče člane ter naglašava velevažen pomen krožka. Razvija se ta prav povoljno. — Štel je v preteklem letu 175 članov. Ko se je s politično oblastjo delila tudi šolska oblast, se je takoj, čim se je nastanil v Mariboru, javil kot član našega krožka prosvetni referent mariborske oblasti, g. dr. L. Poljanec.

Izčrpa poročila o delovanju krožka so podali blagajnik, knjižničar in tajnica. Z veseljem smo pozdravili poročilo blagajnika, da je ministrstvo prosvete poklonilo krožku 10.000 Din podpore. S to vsoto bo mogoče nabaviti več novih metodičnih knjig. — Največjo zaslugo za to pridobitev ima pač referent v prosvetnem ministrstvu v Beogradu, g. P. Flerè. Krožek mu izreka za njegovo intervencijo na tem mestu iskreno zahvalo.

Ko se je pred nekaj leti ustanovil Ped. did. krožek, si je postavil za cilj, iskati virov in pota moderne vzgoje in pouka, ki jih zahtevata duh časa. Šola ne bodi le mesto, kamor pohaja otrok zato, da si nabira le znanje, ne bodi le kraj, kjer se uči zunanega vedenja, prostor, kjer si pridobi le praktičnosti za življenje, temveč kraj, kjer se otrok vzgaja, in sicer vzgaja s poukom, trdijo vsi novodobni pedagogi. Ko pa vzgajamo s poukom, je treba ta pouk pre-ustrojiti, reformirati. V tem smislu so se vršila tudi predavanja. Razmotrivalo se je o samodelavnosti učencev pri raznih predmetih. Takih predavanj smo imeli šest v osmih večerih, in sicer so predavali: g. prof. Druzovič: Delovni princip v petju; tov. Hergouth: Delovni princip v prirodopisju; tov. Permetova: Delovni princip v osnovni šoli in samodelavnost učencev. Predavanje je bilo jako obsežno in se je vršilo v treh večerih. Prof. Žagar: Ornamentika, bistvo umetniške vzgoje; tov. Šumrljak: Jezik našega otroka.

Vsakega pol leta nam je podal tov. Osterc pregledne ekscerpte iz revij, koje poseča krožek. Isti so se redno vsak mesec pošiljali tudi »Popotniku«.

Volitve: Ker ima srezki šolski nadzornik in dosedanji predsednik mnogo dela in skrbi v svojem poklicu, se je zahvalil za predsedniško mesto in za isto predlagal prvotnega predsednika krožka, prof. Šiliha, ki se je po dokončanih študijah v Zagrebu in na Dunaju zopet vrnil v Maribor. Odbor se je torej konstituiral sledeče: predsednik prof. G. Šilih; namestnik Ivan Tomažič, srezki šolski nadzornik; tajnica Herma Bračičeva; blagajnik Anton Osterc; knjižničar Franc Haberman; odborniki: M. Senkovič, Olga Permetova.

Po končanih volitvah je nastopil novi predsednik svoje mesto. Določile so se smernice pedagoškega dela v bodočem letu.

Toži potrebno pedagoško društvo se priporoča vsemu učitelstvu. Bodi nam naš pedagoški krožek ognjišče, okoli katerega se zbirajmo vsi, ki se čutimo pravi prosvetni delavci, pravi delavci na polju vzgoje in pouka.

Splošne vesti.

— »Narodna Prosveta« v zameno za »Učit. Tovariša«. Po svoječasno dogovoru se je pošiljalo 50 izvodov »Narodne Prosvete« našemu poverjeništvu, ki jih je potem razpošiljalo iz Ljubljane na naša okrajna društva. Nasprotno se je pošiljalo iz uprave listov UJU 50 izvodov »Učit. Tovariša« v Srbijo na naslove, ki nam jih je označila centrala UJU v Beogradu. — Po sklepu izvršilnega odbora UJU v Beogradu pa se je ustavilo nadaljnjo pošiljanje »Narodne Prosvete« v zameno, češ, da hočejo s tem doseči redno naročanje in plačevanje lista posameznikov. Zato naj upoštevajo ustavitelj lista »Narodne Prosvete« tako naši dosedanji prejemniki tega lista kakor tudi oni naši tovariši v Srbiji, ki so doslej dobivali brezplačne izvode »Učiteljskega Tovariša« in smo jim tako primorani za bodoče list ustaviti. — »Na-

rodne Prosvete« ostane za naprej samo 10 brezplačnih izvodov, ki se bodo pošiljali stalnim dopisnikom »Učiteljskega Tovariša«. Okrajnim učiteljskim društvom pa priporočamo, da naročajo »Narodno Prosveto« direktno pri administraciji v Beogradu, Učiteljski dom.

— Zaradi izvrševanja ministrske odredbe naj bi prišel učitelj v disciplinarno preiskavo. Izvršujoč naredbo ministrstva prosvete z dne 12. novembra 1924 O. N. Br. 37.660 in odlok okrajnega šolskega sveta z dne 14. januarja 1925, št. 70., v katerem okrajni šolski svet izrecno povdarja, da so v naredbi ministrstva prosvete mišljena orlovška društva, sem naročil razrednikom, da povedo v svojem razredu to naredbo učencem in jih opozorijo na vse posledice, ako bi še nadalje bili pri orlovškem društvu. Pri domači učiteljski konferenci je bil o vsem tem obveščen tudi tukajšnji gosp. župnik kot katehet in je celo povdarjal, da je dolžnost šolskega upravitelja, da zadosti vsem zapovedim višje oblasti. Po preteku nekaj tednov pa se je moč premislil ter je poslal z 20 podpisih pritožbo na okrajni šolski svet proti temu postopanju šolskega upravitelja. V tej pritožbi se prav jezuitsko sklicuje na § 2. J. O. Z. in končno sledeče zahteva: »Če je šol. vodstvo kljub § 2. pravil J. O. Z. uporabilo navedeno proti naši šolski mladini, ki hodijo v orlovsko društvo, je s tem očitno prekoračilo meje svoje službe. Predlagamo, da okrajni šolski svet preskrbi, da viniško šolsko upraviteljstvo to postopanje opusti in da se v bodoče ne bo več kaj takega zgodilo; proti šolskemu upraviteljstvu pa naj okrajni šolski svet uvede potrebno uradno postopanje.« Komentar si vsak napravi sam.

— Pravkar smo prejeli oficijalno obvestilo o premestitvi tov. Lešnika, S to premestitvijo se bomo v prihodnji številki še obširneje bavili.

— »Narodna Prosveta« prinaša v 19. številki na uvodnem mestu naš članek iz predzadnje številke »Učit. Tov.« »Trnjeva pot slovenskega učiteljstva na Koroškem« v srbohrvaščini.

— Razpust »Saveza Hrvatskih Učit. Društev«. Minister Prosvete je z odlokom O. N. Br. 13.301, od 11. marca 1925 ukini SHUD na osnovi zakona o zaščiti države.

— Poljsko odlikovanje ministru Pribičeviču. Poljski poslanik Okonski je izročil najvišji poljski red »Polonia Restituta« z lento, ministru prosvete g. Pribičeviču, ki mu ga je podelil predsednik poljske republike.

— V odgovor. (Dopisniku dopisa »Iz hribov«.) Načrtov izvenšolskega dela ni ne za hribe ne za doline! Taki recepti ne eksistirajo. Kdor ima res najboljšo voljo in veselje do dela, si ga bo sam izdelal, ko spozna razmere in zapazi najbolj zijačje vrzeli svojega kraja. Napačna je tudi domneva, da se vse delo izraža v takozvanih »veselicah«. Je tudi tako delo, ki o njem širša javnost nikoli ne izve, to je tisto podrobno kulturno-izobraževalno delo, ki pripelje do istega cilja kot ono glavno, ropotajoče, o katerem govorijo cele kolone našega časopisja. Cilj je le eden: pritegniti mladino nase, jo braniti pred slabimi vplivi, biti z njo v neprestanem stiku, dokler ne doraste v novo generacijo, za katero vsi čutimo, da mora priti, zaradi nas in zaradi skupnih, bodisi družabnih in državnih interesov. Ti stiki so povsod izvedljivi! Povsod je velik odstotek šoloobiskujočih otrok, ki bi radi po šoli enkrat na teden poslušali pravljice, ali ki bi se udeleževali vaj mladinskega zbora, ali ki bi se priključili izletu v dolino, kjer bi šola v dolini uprizorila kako mladinsko igro itd. In če pridobimo za svoje delo le enega otroka, smo pridobili poznejšega glavarja ene generacije. Da meni niso hribi španska vas, eva: Prva moja služba je bila v hribih na Goriškem, v vasi, ki ni bila zaznamovana niti na špaciolkah. (Bil bi morda še danes tam, da nisem dobesedno zbežal stradat v Trst eno leto kot brezplačni volonter.) Šola je bila na samem in skozi špranje pada sem ob katedru gledal v kravji hlev in poslušal mukanje govedi. Ljudje na mi niso zapirali le duri, ampak so prihajali v šolo s sekuro v roki protestirat, če sem učenca obdržal po pouku v šoli. Tudi je bila šola tam popolnoma na samem. Bil sem mlad in idealen, pa sem hodil z dvema šoli odraslima mladenčima v bližnjo vas, kjer sem ustanovil pevski zbor; kolega v tisti vasi pa je naštudiral neko igro. Res, da je bilo petje pri prvem nastopu grozno, (ljudje niso tam odra še nikoli videli), res, da ni igra dosegla svoj na-

men (igralci so se razvneli le v hipu, ko jim prinese služkinja na odru skledo makaronov z gulažovo omako, — s takim tekom jesti še nisem videl ljudi, četudi so zunaj za plankami »veselici« nasproti elementi zbijali na petrolejske latve, da bi onemogočili uprizoritev), res je tudi, da je bilo vse delo samo trošenje energije, ker ni bilo prieto na pravem koncu, a imelo je svojo dobro stran, da je ljudi izzbudilo iz letargije.

J. R.
— Nekaj misli k nameravani upeljavi kratkih kmetijskih tečajev za učitelje-vrtnarje.

1. Vodstvo tečajev naj prevzamejo v to usposobljeni tovariši, ki so obiskovali predmetni tečaj na kaki kmetijski šoli. Najpriporočljivejši seveda so okrajni poročevalci šolskih vrtov.

2. Podrobni načrt učne snovi naj se predloži v aprobacijo šolski oblasti.

3. Tečajji naj vsebujejo v načrtu samo praktično vežbanje, na pr. a) različni načini cepljenja (požlahtnjevanja), b) obrezovanje v drevsnici, c) sajenje drevesc na stalno mesto, d) zatiranje sadnih škodljivcev, d) škropljenje itd.

4. Število učiteljev - udeležnikov naj se z ozirom na možnost praktičnega predelovanja v načrtu določene učne snovi omeji.

5. Tečajniki naj imajo že nekaj teoretične in praktične podlage ter so se že udeležovali na šolskem vrtu kot praktični sadjarji-vrtnarji.

6. Pristop k udeležbi tečaja naj imajo samo učitelji vrtnarji in učiteljice na enorazrednicah s šolskim vrtom.

7. Učiteljice naj bi se pritegnile eventualno k specialnemu tečaju za cvetličarstvo odnosno zelenjadarstvo.

8. Tečajji naj se vrše če le možno samo ob šole prostih dnevih in če možno naj se pouk nadomesti.

9. Kraj in čas takih tečajev, ki naj bodo vsaj vsako četrtletje enkrat, naj določijo okrajna učiteljska društva na svojih zborovanjih.

M. K.

— Izvenšolsko delovanje učiteljstva (Dopis, oziroma odgovor) je v vsakem kraju možno in je bolj zavisno od osebe, ko od kraja. Tudi v hribovski vasi je možna gledališka predstava. Del čiste dohodka lahko rodi javno ljudsko knjižnico. Ni treba več sto knjig, 50 najboljših knjig in javna knjižnica je otvorena. Ponekod je celo v mali vasi pevski zbor, kmetijska in čebelarstva podružnica, velika drevsnica itd. Vem, da je težavno, poznam zapreke in neuspehe, vendar — možno je. Ako kdo misli, da se v mestu in trgu to delo lahko opravlja, se silno moti; treba je mnogo nesebičnega, nadvse požrtvovalnega dela in predvsem sposobnosti. — Še nekaj! Tudi v hribovski vasi ima lahko učitelj par znancev in prijateljev, ki gredo z njim v korist ljudstva in države.

— Novi učni čas na srednjih šolah. Na srednjih šolah se je uvedel učni čas tako, da traja pouk v enem predmetu 40 minut. Na ta način se je omogočilo, da traja šolski pouk vsak dan samo od 8. do 12. ure, dočim je trajal prej do 13. ure. Kakor čujemo, se tudi meščansko-šolsko učiteljstvo poteza za tako ureditev. Ker je ta ukrep napravljen iz zdravstvenih ozirov za mladino, bi bil tem bolj primeren za osnovno šolo.

— Kamniško učiteljsko društvo ima sestanek v četrtek, dne 2. aprila 1925 ob 3. uri popoldne v gostilni g. F. Vodeta v Komendi.

Izredno učinkujoče zdravilo proti vsem vrstam revmatizma. V dobi za minulo strašno svetovno vojno trpi naš narod mnogo na revmatizmu, a večidel teh bolnikov še danes ne ve, kako lahko in hitro se ta bolezen ozdravi z zdravilom Radio-Balsamica dr. Rahlejeva. Že v Rusiji je dr. Rahlejev posvetil vse svoje moči proučevanju tega zdravila in dosegel izredno velike uspehe. Ko je pred dvema letoma začel preizkuševati svoje zdravilo v Sloveniji, ima danes tudi pri nas zaznamovati neverjetno lepe rezultate. Ni čuda torej, da je danes njegovo zdravilo priznано vseobče kot edino in najbolje sredstvo proti vsem vrstam revmatizma. Njegovo izredno učinkovitost najboljši potrjujejo številna priznanja profesorjev in zdravnikov kakor zahvalna pisma ozdravljenih bolnikov.

Radio-Balsamica izredno hitro deluje in ne pušča nikakih sledov na koži ne na srcu in je popolnoma neškodljiv. Po vporabi dveh do treh steklenic Radio-Balsamica se ozdravi vsak, tudi najstarejši revmatizem.

Zdravilo se izdeluje in dobiva v laboratoriju Radio-Balsamica dr. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 13.

— II. književna tombola »Jugoslovenske Matice«. S številkami izžrebani mi do 14. t. m., so bili zadeti vsi dobitki za tombolo in je s tem igra dovršena. Tombolo so zadele tablice, ki nosijo številko 1815. Imena onih, ki so zadelo tombolske dobitke, objavimo prihodnjič.

Imenovanja in napredovanja.

—i Učiteljska imenovanja. Na osnovi čl. 32. zakona o činovnikih so imenovani s kraljevim ukazom: v Mostah za šolskega upravitelja **Mihael Kosec**, srezki šolski nadzornik za ljubljansko okolico in šolski upravitelj v Trebnjem s tem, da vrši i nadalje nadzorniške posle; v Radovljici za šolskega upravitelja **Leopold Baebler**, šolski upravitelj v Bohinjski Bistrici; na osnovi čl. 52. in 71. zak. o čin. pri Sv. Duhu pri novi vasi **Franja Grom**, učiteljica v Naklem.

G. minister prosvete je imenoval na osnovi čl. 52. in 71. zak. o čin. na **Jesenicah**: za stalno učiteljico na dekliški osnovni šoli **Vereno Vodusek**, učiteljico pri prosvetnem oddelku v Ljubljani; istotam za stalno učiteljico na meščanski šoli **Josipino Demšar**, učiteljico v St. Vidu nad Ljubljano; v **Bohinjski Srednji vasi**: za stalno učiteljico **Franjo Hlebec**, učiteljico v St. Jurju pod Kumom; v **Bohinjski Bistrici**: za stalno učiteljico **Ivano Jesih**, učiteljico v Zapotoku; v **Naklem**: za stalno učiteljico **Ano Pilbach**, učiteljico v Kranju; v **Trbovljah**: za stalno učiteljico **Jerico Schwickert**, učiteljico pri Sv. Ani pri Trziču; v **Trziču**: za stalno učiteljico na deški osnovni šoli **Angelo Črnologar**, učiteljico v Kranju; v **Krškem**: za stalno učiteljico, dodeljeno srezkemu šolskemu nadzorniku **Zorko Uršič**, učiteljico v Trebelnem; v **Trebelnem**: za stalno učiteljico **Olgo Zajec**, učiteljico v St. Vidu pri Stični; v **Vinici**: za stalno učiteljico **Emo Scheidhauer**, učiteljico v Orešju pri Brežicah; v **Starem trgu pri Črnomlju**: za stalno učiteljico **Jožico Erbežnik**, učiteljico v Prečni; v **Prečni**: za stalno učiteljico **Marijo Dovjak**, učiteljico v Starem trgu pri Črnomlju; v **Zalogu pri Komendi**: za stalno učiteljico **Ano Gaberšek**, učiteljico v Zgornjem Tuhinju; v **Planini pri Rakeku**: za stalno učiteljico **Matildo Dolenc**, učiteljico v St. Vidu pri Cerknici; v **St. Vidu pri Cerknici**: za stalno učiteljico **Julijano Turk**, učiteljico v Starem trgu pri Rakeku; v **Rakitni**: za stalno učiteljico **Marijo Stroj**, učiteljico pri Sv. Duhu pri Novi vasi; v **St. Vidu nad Ljubljano**: za stalnega učitelja **Dragotina Zupančiča**, učitelja v Rakitni in istotam za stalno učiteljico **Antonijo Miklavčič**, učiteljico v Ligojni, **Franjo Kalan**, učiteljico v Šmartnem pod Šmarno goro in **Ivano Prošenc**, učiteljico v Planini pri Rakeku; v **Rakitni**: za stalno učiteljico **Angelo Čampa**, učiteljico v Bohinjski Bistrici; v **Dolu pri Ljubljani**: za stalno učiteljico **Marto Steiner**, učiteljico na Uncu; v **Radovljici**: za stalno učiteljico **Gabrijelo Debeljak**, učiteljico v Rajhenburgu; v **Starem trgu pri Ložu**: za stalnega učitelja **Frana Zevnika**, učitelja v Poljanah pri Toplicah; v **Poljanah pri Toplicah**: za stalno učiteljico **Hedviko Schweiger**, učiteljico v Novem mestu; v **Komendi pri Kamniku**: za stalno učiteljico **Milko Kemperle**, učiteljico v Trbovljah-Vodah; na **Viču**: za stalno učitel. **Otilijo Križ**, učit. v Zalogu pri Ljubljani; v **Ihanu**: za stalno učiteljico **Valerijo Hrobat**, učiteljico na Čatežu; na **Kalu**: za stalnega učitelja **Alojzija Markiča**, učitelja na Viču; v **Selih pri Hinjah**: za stalno učiteljico **Marijeto Poznik**, učiteljico v Hinjah; po čl. 45. in 52. čin. zakona v **Orešju pri Brežicah**: za stalno učiteljico **Franjo Galovič**, bivšo učiteljico v Rožni dolini; na **Vrhniku**: **Anico Kočevar**, učiteljsko abiturijentinja; na **Rakeku**: za stalno učiteljico **Rozo Ribičič-Arrigler**, bivšo učiteljico istotam; v **Boštanju**: za stalno učiteljico **Marijo Sancin-Bunc**, bivšo učiteljico v Sevnici; v **Metliki**: za stalno učiteljico ženskih ročnih del **Elviro Omzel**, bivšo učiteljico ženskih ročnih del v Metliki.

—i Upokojen je po čl. 141. odst. 2. in 239. čin. zak. **Karel Piki**, šolski upravitelj v Starem trgu pri Rakeku.

—i Imenovanja v mariborski oblasti. Na predlog velikega župana v Mariboru je imenovan po čl. 3., 6., 52., 67. in 137. čin. zak. in čl. 1. razvrst. uredbe za stalnega učitelja na I. mestni osnovni šoli II. kategorije 1. grupe **Viktor Grčar**; po čl. 71. čin. zakona k Sv. Duhu v Stari gori za šolskega upravitelja **Mirko Lešnik** iz Marenberga.

—i Upokojena je po čl. 152. in 239. čin. zakona **Ana Neubauer-Kren**, učiteljica v Šmartnem pri Kranju.

—i Iz prosvetne službe. Glasom »Službenih Novin« je imenovana za stalno šolsko upraviteljico na I. ženski meščanski šoli v Ljubljani učiteljica na ženski meščanski šoli v Ptujju **Iva Kobal**. — Upokojeni so: učitelj v Ormožu **Domicijan Serajnik**, učitelj v Celju **Kranjc Fran**, učitelj v Ptujju **Edvard Čeh** in učiteljica v Vojniku **Wittenbach-Svojer Balbina**.

Učiteljski pravnik.

—§ Ministrstvo prosvete je izdalo odločbo glede vračunavanja službenih let v periodično povišanje plače in v penzijo ter napredovanje v višje grupe pri učiteljih, ki so dobili slabo kvalifikacijo ali pa so bili obsojeni potom disciplinarnega postopanja. Ta odločba pravi: Ako je dobil učitelj — predno je stopil v veljavo zakon o činovnikih in ostalih javnih državnih civilnih uslužbencih slabo kvalifikacijo, ne da bi imel po zakonu zajamčeno pravico, da se zoper to kvalifikacijo pritoži, tedaj ta slaba kvalifikacija nima vpliva na napredovanje v višjo stopnjo osnovne in položajne plače. Ako je pa učiteljevo krivdo potrdil disciplinarni senat in ako je njegova sodba postala izvršilna ter se v njej izrecno naglašajo, da se napredovanje odloži za gotov čas, potem ta učitelj (učiteljica) tekom tega časa ne more napredovati, toda po preteku tega časa sodba ne pride več v poštev. Ako je v sodbi izrecno rečeno, da se gotov čas ne vračuna niti v družinske doklade, niti v penzijo, tedaj se smatrati ta čas, kakor, da ga učitelj sploh ni odslužil in ta čas ne pride v nobenem slučaju v poštev. V slučajih pa, ki so nastali potem, ko je stopil v veljavo zakon o činovnikih in ostalih državnih civilnih uslužbencih se ima postopati strogo po določilih tega zakona.

—§ Kontraktualni uradniki in dnevničarji so obvezni zavarovati se po čl. 7. zakona o zavarovanju delavcev od 14. maja 1922, tako določa čl. 2. naredbes ministrstva za socialno politiko z dne 18. februarja 1925 O. br. 452 (»Službene Novine« št. 51., XI. — 1925 od 7. marca in »Uradni list« št. 28. od 18. marca 1925). To velja za vse one, ki se postavljajo po čl. 130. čin. zakona. Uradniki, ki so razvrščeni po čin. zak. in razvrstilni uredbi, za katere veljajo čl. 111., 112., 137. in 146. čin. zak., so zavarovanja po zakonu o delavskem zavarovanju oproščeni.

—§ Člen 152. čin. zakona. V krogu državnih uslužbencev se zelo različno tolmači čl. 125 zakona, ki govori o pomoči onim uslužbencem in njih rodbinam, ki so postali za delo nesposobni, a še nimajo pravice do pokojnine. To različno tolmačenje je dalo osrednji komisiji za izvršitev zakona o državnih uslužbencih povod, da je poslala ministrstvu socialne politike svoje mišljenje glede tega vprašanja. — Po mišljenju te komisije, ki deluje pri ministrstvu pravde, se odmeri podpora po zadnji plači po starem zakonu v teh primerih: podporo dobe oni uslužbenci ali njih rodbine, ki so za delo nesposobni ali so umrli po 1. septembru 1923. leta, ko je stopil novi zakon že v veljavo, ako je imel uslužbenec na dan prestanka službe več kakor tri leta državne službe; podporo dobe tudi oni državni uslužbenci, odnosno njihove rod-

bine, ki so uživali milostno podporo 1. septembra 1923. leta, a rok milostne podpore izteče po 1. septembru 1923. — Podpora daje pristojni resorni minister s svojo odločbo v vsakem konkretnem primeru. Oceniti mora preje, ali so izpolnjeni vsi pogoji za delitev podpore, posebno ako nima prosilec nobenih drugih dohodkov, niti ni sposoben za delo. Izplačilo podpore se izvrši potem, kadar soglašajo glavna kontrola z ministrom odredbo. — V onih primerih pa, pri katerih je nastopila okolnost iz čl. 125. zakona pred 1. septembrom 1923. leta, se podpora le zakonodavnim pottom, to je po prošnji prizadetega na narodno skupščino. — O tem mišljenju komisije bosta razpravljala še finančni minister in minister pravde in bosta naknadno izdala definitivno rešitev. Komisija bo prevzela inicijativo tudi za to, da se finansiranje teh podpor omogoči še pred sprejemom rednega proračuna. — Vse prošnje za podporo se nahajajo pri resornih ministrih in naj se prizadeti obračajo neposredno nanje, ako žele pojasniti.

—§ O uradniški stalnosti. »Naš Glas« prinaša o tem sledečo važno interpelacijo: V prejšnji številki »Našega Glasa« smo priobčili po zagrebškem »Obzoru« stališče, ki ga je bil zavzel nek pravnik o upravičenosti zagrebških univerzitetnih profesorjev. Isti pravnik piše v »Obzoru« z dne 22. januarja še enkrat o tej zadevi pod naslovom »Pojam činovniške stalnosti.« Ker so prav v tem času, ko toliko državnih uslužbencev vsak dan lahko preiščuje o svoji »stalnosti«, kadar so na cesti, njegova izvajanja važna, zato jih priobčujemo v celoti. Članek se glasi:

»V številki 322. »Obzora« od lanskega leta sem napisal članek z nadpisom »Umirovljenje vseučiliškega profesorja dr. Alberta Bazale«, dokazujoč tezo, da se z odredbo eksekutivne oblasti po zakonu ne more razrešiti službe oni državni uslužbenec, ki izraža načela pravi obstoječi državni obliki ali načelo protipravne izpremembe državnega reda« (čl. 4., točka 5., al. 2. zakona o civilnih drž. usl.). Takšen uslužbenec se sme razrešiti po zakuonu službe samo tedaj, ako mu dokaže pristojno redno ali disciplinarno sodišče imputirano krivico (čl. 131. zakona). G. profesor dr. L. Polič me je sedaj opozoril, da je Slobodan Jovanović z menoj enakega mnenja. V njegovem delu »Ustavno pravo kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev« je na strani 366. sledeče: »Pri kandidatih, ki se javljajo za državno službo, oceni vlada, ali izražajo nedopuščena načela; pri onih osebah, ki so že v državni službi, oceni to disciplinsko sodišče, ker izražanje nedopuščeni načel ni vzeto med vzroke o izgubi službe po sili zakona.« Tako potrjuje pravilnost moje teze avtoriteta prvega in splošno priznane državnopravnega strokovnjaka v naši državi, ako je sploh potrebno potrdilo kake avtoritete nad najvišjo avtoriteti logično pravilne argumentacije.

Ko sem bil pisal svoj članek, mi ni bilo še znano, da se naslanja upokožitev tudi na čl. 234. zakona o civilnih drž. uslužbencih. Ta člen se glasi: »Državni uslužbenci v vsej kraljevini, razen onih, ki so označeni v čl. 224. tega zakona, uživajo stalnost po preteku treh let od dne, ko stopi ta zakon v veljavo, brez odzira na dosedanje predpise.« (Izvezeti so člani

HUMEKOVA ROČNA ŠOLSKA KNJIGOVEZNICA

je pravkar izgotovljena in opremljena z vsem orodjem in pripomočki, ki so potrebni za vezavo knjig.

Ročna šolska knjigoveznica je zložljiva v malem ročnem zabojčku in je zato posebno primerna za prenašanje iz kraja v kraj.

Ročna šolska knjigoveznica je opremljena v prvi vrsti za vezavo knjig v šoli, potom šolske dece, za rokotvorni pouk.

Ročna šolska knjigoveznica služi lahko tudi za rokotvorni pouk v lepenkarstvu, ker ima vse potrebno orodje tudi za to panogo rokotvorbe. **Knjigoveznica vsebuje**: stiskalnico, šivalnico, žlebila, ravnila, deščice za stiskanje, vijake, vreteno s sukancem, trakom in blazinico za šivanke, oblič, vložek za lepenko, platno in papir, dva noža, škarje, žagico, gladila, železno in leseno kljuko in brusni kamem.

Cena kompletno opremljene knjigoveznice z ličnim ročnim zabojčkom je **Din 1150.—**

Tvornica učil in šolskih potrebščin v Ljubljani ima nove suhe preparate:

zeleno žabo Din 45.—
sekuljo (Rana muta) Din 45.—

Naročila učil sprejema: TVORNICI UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI.

državnega sveta, člani glavne kontrole, vsi sodniki rednih sodišč in učitelji, ki niso smeli biti po dotedajšnjih zakonih ne premeščeni, ne odpravljeni iz službe). Na podlagi teh zakonskih odredb se ne bi smeli smatrati upokojeni vseučiliški profesorji za stalne državne uradnike. Ako niso stalni, tedaj so po uradniškem zakonu samo začasni, ker čl. 16. zakona jasno odreja, da postanejo uslužbenci stalni ob pogojih, ki jih določa zakon po preteku začasne službe. — Tertium non datur.

Poleg ostalih, v zakonu določenih rekvizitov: čl. 3. v zvezi s čl. 4., 18., 72. in 96. (sposobnost in izobrazba), čl. 14 v zvezi s čl. 17. (trajanje začasne službe), čl. 126. (razvrstitev) mora imeti stalen (odredbe o stalnosti ne veljajo za poslane v inozemstvu, šefe diplomatskih misij, velike župane, okrožne načelnike in srezke poglavarje; zadnja al. čl. 71.) državni uslužbenec tudi sledeča dva pogoja:

1. začasna služba se mu računa za napredovanje in v pokojnino (čl. 24.), in 2. on uživa položajno plačo v popolnem iznosu kakor jo odreja zakon (čl. 14. a contrario).

Brez teh pogojev ne more biti stalnega uradnika, ker so ti pogoji v pojmu stalnosti notae essentialia. Na tem zakonitem temelju torej uradnik, ki uživa položajno plačo v popolnem iznosu (čl. 44. zakona), ne more biti na noben način po zakonu začasni uradnik tudi ni oni, kateremu se vštejejo v pokojnino vsa službena leta (čl. 24.).

Ako se tedaj smatrata profesorja Bazala in Polič po zakonu o civilnih državnih uradnikih za začasna državna uradnika, tedaj bi se sploh ne mogel izvršiti ukaz o upokojitvi, ker ne bi imela niti en dan službovanja, katero se jima všteje v pokojnino in ker se čas začasnega službovanja računa za napredovanje šele tedaj, kadar postane uslužbenec stalen (čl. 24.). Zato se začasni uslužbenec kar odpušča iz službe (čl. 18. v zvezi s čl. 133., 9. točka). A uradnik, kateremu je zagotovljena stalnost, ne more biti proti svoji volji odpuščen brez razsodbe kazenskega ali disciplinskega sodišča (čl. 108. ustave).

Iz vsega tega razlaganja se jasno vidi, da navedenih dveh profesorjev po zakonu ni mogoče smatrati kot uradnika brez stalnosti v zmislu našega uradniškega zakona poleg odredbe čl. 234. tega zakona, ker ta odredba ne more biti v nasprotju s konstitutivnimi odredbami prejšnjih členov v istem zakonu o pojmu stalnosti, ker bi se drugače postavljalo novo, povsem absurdno načelo i paragraphus posterior derogat prioribus.

—Š izprememba in dopolnitev odločbe o prenosu poslov prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav v likvidaciji v področje oblastnih velikih županov.* Na podstavi člena 134. ustave in člena 25. zakona o občni upravi z dne 22. aprila 1922, nadalje odločbe ministrskega sveta z dne 28. novembra 1923, P. br. 8974, odream, ker je nastal dvom, ali je moja odločba P. br. 7301 z dne 22. julija 1924** še v veljavi ali ne: Moja odločba P. br. 7301 1924 naj se izpremeni in dopolni s tole odločbo ter naj se glasi: V področje oblastnih velikih županov se prenašajo nastopni posli prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav v likvidaciji: Oblastni veliki župani a) postavljajo zvaničnike in služitelje v začasno službo in kontraktualne uslužbence (dnevničarje) po prvem in drugem odstavku člena 130. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, izvzemši one pri univerzah, visokih šolah, gledališčih, muzejih, knjižnicah in državnih tiskarnah; postavljajo služitelje (člen 52. istega zakona); premeščajo zvaničnike in služitelje v mejah oblasti, jih postavljajo na razpoložanje, odločajo o prestanku službe na podstavi zakona ali po njih volji; odločajo o pokojninskih prejemkih onih uslužbencev, ki jih postavljajo veliki župani; b) odločajo o prestopu na višjo stopnjo osnovne plače in stanarine vseh uslužbencev (uradnikov, zvaničnikov in služiteljev) v oblasti, razen onih, ki so nameščeni pri univerzah, visokih šolah, gledališčih, muzejih, knjižnicah in državnih tiskarnah; nadalje odločajo o 15%nem zvišku njih osnovne plače; odločajo o izpremembi osebnih in rodbinskih doklad (po členu 41. zakona in uredbi o draginskih dokladah); izdajajo naloge za izplačilo aktivnih prejemkov na podstavi dekreta; odločajo o rodbinskih in pokojninskih prejemkih in enomesečnih rednih pre-

jemkih za pogreb in dvomesečnih rednih prejemkih za podporo ob smrti; enega izmed teh uslužbencev; izdajajo naloge za ustavitve vseh prejemkov po dekretu ali po zakonu; dovoljujejo akontacije za potne in selitvene stroške vseh teh uslužbencev in izdajajo naloge za izplačilo potnih in selitvenih stroškov po pravilniku; odobrujejo odsotstvo do 40 dni na leto; odobrujejo bolovanje do dveh mesecev; c) zbirajo in urejajo podatke za sestavo proračuna ministrstva za prosveto po potrebah oblasti; izdajajo naloge za izplačilo v mejah otvorenih kreditov za materialne razhodke in ustanove po pravilih za ustanove in internate za učiteljska; skrbe za gradnjo, adaptacije in poprave srednjih in strokovnih šol, pa tudi osnovnih, kjer ni organiziranih občin; sklepajo zakupne (najemne) pogodbe v mejah zakona o državnem računovodstvu; dovoljujejo nabave in dovoljujejo odpise v mejah kreditov, otvorenih za nabavo inventarja; č) dovoljujejo otvoritve vzporednih oddelkov, če se skupno število oddelkov ne poveča; začasno zapirajo šole zaradi bolezni ali drugih nezgod na predlog strokovnih (sanitetno-tehničnih) organov; dovoljujejo uporabo šolskih prostorov v izvenšolske svrhe; podeljujejo dovolila za izdajanje duplikatov in triplikatov šolskih izpričeval po sedanjih predpisih, izvajajo občje predpise o sprejemanju učencev v šole, o izpitnih taksah, honorarjih učiteljev, o tečajih za neobvezne predmete, razen sprejemanja učencev v šole ob izpregledu starosti, odrejene z zakonom; odobrujejo izključitve iz šol v svoji oblasti; odobrujejo dijaške izlete v oblasti; rešujejo vsa poročila ministrstvu; izvršujejo nadzorstvo nad šolami v oblasti po svojih strokovnih organih; dajo iniciativo v poslih narodnega izobražanja in izvrševanja občin predpisov o narodnem izobražanju; podajajo predloge glede imenovanja izpraševalnih komisij za učiteljsko usposobljenost; d) pobirajo zaostale prispevke za učiteljski pokojninski sklad, odmerjajo višje prispevke za ta sklad ter nakazujejo in ustavljajo pokojninske prejemke v breme tega sklada. Vsi ostali posli prosvetnih oddelkov pokrajinskih uprav se prenašajo istega dne v pristojnost ministrstva za prosveto kakor tudi še nedovršeni posli državnih šolskih disciplinskih komisij. — V Beogradu, dne 2. februarja 1925. — Minister za prosveto: Sv. Pribičević s. r.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjižnici v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Jugoslovenska Sokolska Matica v Ljubljani je pravkar izdala knjigo: **Vežbe za deco.** Iz češčine prevedel Ivan Bajželj, namestnik staroste JSS. Knjiga vsebuje 19 telovadnih ur, v katerih je navedenih preko 2200 vadbenih primerov za deco do 14. leta. Voditeljem dece kakor tudi prednjakom in prednjačicam, ki vodijo vrste sokolskih začetnikov v ostalih oddelkih, je knjiga neobhodno potrebna ter jim bo izvrsten pripomoček pri njihovem poslu. Da bodo mogli uporabljati knjigo tudi oni prednjaki, ki ne poznajo slovenske terminologije, zato je knjigi pridejan **»Slovarček sokolskih telovadnih nazivov«**, in sicer v slovenski, hrvatski, srbski in češki terminologiji. S tem je pridobila knjiga mnogo na vrednosti in bo za vsa sokolska društva Jugoslovenskega Sokolskega Saveza enako uporabljiva. Vsak prednjak in vsaka prednjačica mora imeti to knjigo, pa tudi v vsaki sokolski knjižnici mora biti. Knjigo »Vežbe za deco« razpošilja Jugoslovenska Sokolska Matica do 1. maja 1925 proti povzetju ali vnaprej poslanemu novcu za 30 Din, v knjigo-tržnicah pa stane 36 Din. Od 1. maja 1925 dalje bo veljala knjiga povsod 36 Din. Poština in odpravnina za eno knjigo znaša 1.50 Din. Položnica se prilaga.

Naša gospodarska organizacija.

—g »Učiteljski dom« v Mariboru. Članarina in darila: Učiteljstvo osnovne šole v Poljčanah v počaščenje spomina blagopokojne ge. Apolonije Volc, učiteljice vdove 120 Din; Hranilnica v Ljutomeru 30 Din; Jos. Rajšp, šolski upravitelj v Ormožu, 150 Din kot darilo od zneska, ki ga je prejel od učiteljskega društva za ormoški okraj kot potnino v Dubrovnik (živel zavedni tovariši!); celj-

sko učiteljsko društvo 250 Din. Vsem prav iskrena zahvala! — M. Kožuha, blagajnik.

REZERVNI SKLAD

prostovoljni organizacijski davek.

III. izkaz.	
Blagajniško stanje po II. izkazu	5449.— Din
Kravanja, Puršič, Kravanja, Begunje	100.— »
Šolsko upravit, na Raki	40.— »
Rajšp Josip, šol. upravitelj v Ormožu	50.— »
Celjsko učit. društvo	200.— »
Litijsko učit. društvo	320.— »
Upravit. šole v Črešnjevcu	30.— »

skupaj . 6189.— Din

Iskrena hvala!

Upravnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= **RADOVLJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** bo imelo svoje zborovanje v soboto, dne 4. aprila t. l. ob 10. uri v Radovljici. — Predaval bo tovariš Josip Serajnik: »Učitelj Sokol«. Radi kosila naj se tovariši(ice) zglase pismenim potom pri tov. Ant. Kobenterju, Radovljica.

= **BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 4. aprila 1925 ob 10. uri v Brežicah. Dnevni red: 1. Zapisnik, 2. Društvene zadeve, 3. Predavanje tov. Breganta: »O rokotvornem pouku«, 4. Slučajnosti. Pridite vsi! Tovariši poverjeniki obracunajte pri tej priliki z gđ. blagajničarko. — Odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA ORMOŠKI OKRAJ** zboruje v soboto, dne 4. aprila t. l. ob pol 11. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po nastopnem sporedu: 1. Zapisnik zadnjega občnega zbora, 2. Dopisi, 3. Predavanje tov. Srečka Vittorija in tov. Lovra Farazina, 4. Slučajnosti. Pol ure pred zborovanjem se vrši odborova seja. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

= **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MESTO PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKI OKRAJ** zboruje v četrtek, dne 2. aprila t. l. ob 10. uri v risalnici »Mladike« s sledečim sporedom: 1. Zapisnik, 2. Dopisi, 3. Röntgenovi žarki s posebnim ozirom na moderne iznajdbe v ljudski šoli, 4. Raznoterosti, Pred zborovanjem ob 9. uri je v risalnici odborova seja in velja to obvestilo obenem za vabilo. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

= **MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** ima svoj redni občni zbor v sredo, dne 1. aprila 1925 ob 9. uri dopoldne v Vuhredu v šoli. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, 2. Zapisnik zadnjega zborovanja, 3. Dopisi, društvene in stanovske zadeve, 4. Poročilo tovariša Hauptmana o seji širjega sosveta dne 5. januarja 1925 v Ljubljani, 5. Poročilo tov. Lešnika o občnem zboru »Učiteljskega doma«, 6. Poročila društvenih funkcionarjev, 7. Volitev novega odbora, 8. Predlog osnovnošolskega zakona. (Poroča tov. Rudolf Mencin). 9. Slučajnosti. — Udeležba obvezna; odsotnost opravičiti! — Odbor.

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ** je imelo svoj redni občni zbor v soboto, dne 14. februarja 1925 v »Narodnem domu« v Mariboru. Od 109 članov je bilo navzočih 86.

Nanovo so društvu pristopili, Petrovič Simon (Brezje), Čuček Fran (Sv. Martin pri Vbg.), Miklavčič Antonija (Zgornja Kungota) in Cujnik Gabrijela (Reka). — Strajšak Angela iz Jarenine je javila izstop iz društva.

Članarina za leto 1925. se določi takole: aktivni učitelji plačajo po 160 Din, z učitelji poročene učiteljice 90 Din, upokojeanci 100 Din, učiteljice ženskih ročnih del 120 Din. — Članarino pobirajo na posameznih šolah šolski upravitelji oziroma poverjeniki v mesečnih obrokih ter prejmejo v to svrhu blagajniške izkaze.

Iz predsedniškega ozlroma tajniškega poročila je posneti, da je imelo društvo v preteklem letu 6 zborovanj in 2 odborovi seji. Zborovanja so bila razmerna dobro obiskana. Število članov se je vsled premestitve zmanjšalo za pet članov. Iz tem predavanj in sprejetih sklepov oziroma resolucij je razvidno, da je bilo delovanje društva mnogostransko.

Blagajniško poročilo se odobri ter obenem ponovno opomni one tovariše, ki se ne zavedajo svojih obveznosti napram društvu.

Odbor se je konstituiral sledeče: predsednik Šijanec Ljudevit; podpredsednica Godec Marija; tajnik Čiček Fr.; tajn. namest. Kraševac Olga; blagajničarka Delak Pavla; blag. namest. Puhr Jos. ter odborniki Knaflič Radoslav, Košutnik Silvester st., Konečnik Franja; namestniki so: Rozbaud Bruno, Vauda Mirko, Črnko Jernej.

V okrajni narodno-prosvetni odsek so bili izvoljeni: Rozbaud Bruno, Vauda Mirko, Skrbinek Ljudmila, Puhr Josip in Stani Tomaž.

Sprejeti predlogi: 1. Okrajno učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj protestira, da se člani odsekov samostalno v Ljubljani spreminjajo; slučaj v narodno-prosv. odseku na seji dne 2. februarja 1925. Člane odseka je volila pokrajinska skupščina in jih ima samo ona pravico zopet odstaviti. (V odseku se ni ničesar izpremenilo, le zaradi dela so se pritegnili še nekateri člani, ker drugače odsek sploh ne bi mogel delovati).

2. V svrhu olajšave vplačevanja članarine se vplačujejo mesečni prispevki potom Okrajne hranilnice v Mariboru.

3. Na predlog tov. Petroviča se pri društvu uvede »Vprašalna skrinjica«.

Referat tov. Čička »Predzgodovinsko gradišče na Pošteli« se je moral radi obširnega dnevnega reda preložiti na prihodnje zborovanje.

+ **SLOVENJEBISTRISKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je imelo svoj občni zbor dne 7. marca 1925 v Slovenski Bistrici.

Tovariš podpredsednik pozdravlja vse navzoče članstvo, zlasti pa novo pristopivša člana Mislej Josipa, šolskega upravitelja v Tinju na Pohorju in njegovo soprogo Josipino, učiteljico istotam ter čestita tovarišici Franji Pucovi k imenovanju šolskim upraviteljem v Kranju. Omenja, da bi se bil imel vršiti občni zbor že 14. februarja v Pragerskem, a se je odložil, da se je vršilo odlikovanje g. Sabatija in g. Šegule tem veličastneje.

Sledila so poročila društvenih funkcionarjev. Tov. tajnica je podala poročilo. V začetku leta je imelo društvo 62 članov, to število se je med letom menjavalo. Ob koncu leta se je zmanjšalo na 56 članov ter omenja, da nas je našlo novo leto vse učitelje in učiteljice našega okraja »pod streho hiše ene«.

Blagajničar tov. Janžekovič poroča o stanju društvene blagajne, ki je imela 7071.10 Din dohodkov, 6148.17 Din stroškov, torej 922.93 Din prebitka.

Pregledovalca računov sta našla blagajniške knjige in priloge v najlepšem redu, tov. blagajničarju se podeli absolutorij.

Volitve so se vršile z vzklikom. Voljeni so: predsednik Josip Rainer; podpredsednica Ottilija Feigel; tajnica Alojzija Hraštnik; blagajničar Matko Janžekovič; odborniki: Franja Hribarjeva, Anton Kukovič, Alojzij Krajnc, Fran Bratoš in Ludvik Varl.

Določila se je tudi članarina, ki naj se plača v 10 mesečnih obrokih, in sicer: za redne člane 160 Din, za učiteljice poročene z učitelji 74 Din, za vrtnarice in učiteljice ženskih ročnih del 104 Din, za upokojeince 50 Din.

Prihodnje zborovanje se bo vršilo dne 2. maja pri Sv. Jurju ob južni železnici.

Odgovorni urednik: Franc Strukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

ZAHVALA.

Učiteljstvu kamniškega okraja se najiskrenejšje zahvaljujem za velikodušen dar 500 Din, ki mi ga je naklonilo v počaščenje spomina mojega dragega nepozabnega soproga.

Bog plačaj!

Agneza Jordanova,
učiteljeva vdova.

NA OBROKE

Manufakturo in konfekcijo etc. oblike po meri za gospode in dame iz lastne prvovrstne krojačnice dobite proti ugodnemu odplačevanju na obroke le pri tvrdki

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI

družba z o. z.

MARIBOR, Tattenbachova ul. 2
Pisarna: Gregorčičeva ul. 1.

Zahtevajte vzorec!

* »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 6. februarja 1925, št. 26. (V. — 1925).

** »Uradni list« z dne 12. avgusta 1924, št. 229/75. Štev. 34. od 21. avgusta 1924 »Učit. Tov.«